

ויקרא רבה (וילנא) פרשת מצורע פרשה יט ו

... כיון שעלה נבוכדנצר להחריב את ירושלים עלה וישב לו בדפנו של אנטוכיא ירדה סנהדרי גדולה לקראתו אמרו לו הגיע זמנו של בית זה ליחרב אמר להם לאו אלא יהויקים מרד בי תנוהו לי ואלך באו אצלו ואמרו לו ליהויקים נבוכדנצר בעי לך אמר להן כך עושין דוחין נפש מפני נפש דוחין נפשי ומקיים נפשיכון כתיב (דברים כג) "לא תסגיר עבד אל אדוניו" אמרו לו לא כך עשתה זקנתך לשבע בן בכרי. כיון שלא שמע להם עמדו ונטלוהו ושללוהו לו ...

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק לט

ואמרו "לא תסגיר עבד אל אדוניו", עם היותו רחמנות יש בזאת המצוה תועלת גדולה, והוא שנתנהג בזאת המדה הנכבדת, והוא שנעזר מי שיעזר בנו ונשמרהו ולא נסגירהו ביד מי שברח מלפניו, ולא די שתעזר מי שיעזר בך אלא שאתה חייב לעיין בתקונו ותיטיב לו ולא תכאיב לבבו בדברים, והוא אמרו יתעלה עמך ישב בקרבך במקום אשר יבחר בטוב לו לא תוננו, ועוד שחייב זה הדין בפחות שבבני אדם והוא העבד כ"ש אם יעזר בך איש נכבד שראוי לך לעשות מה שראוי לו, ונגד זה הענין ג"כ שהועבר המעול כשיעזר בנו לא יעזר ולא ירוחם ולא יחסרו ממנו דין כלל, ואפילו בא להעזר בנכבד שבדברים והגדול שבהם, והוא אמרו "מעם מזבחי תקחנו למות", הנה זה בא להעזר בהש"י ונתלה במה שהוא מיוחס לשמו ולא עזרו אבל צוה להסגירו ביד בעל הדין אשר ברח מלפניו, כ"ש מי שבא להושע באיש מבני אדם שאין צריך להושיעו ולא לרחם עליו, שהרחמנות על העבריינים אכזריות היא על כל הברואים ...

שמואל ב פרק כ

(א) וְשָׁם נִקְרָא אִישׁ בְּלִיעֵל וְשָׁמוֹ שֶׁבַע בֶּן בְּכָרִי אִישׁ יְמִינִי וַיִּתְקַע בְּשֵׁפֶר וַיֹּאמֶר אֵין לָנוּ חֶלֶק בְּדוֹד וְלֹא נִחְלָה לָנוּ בְּבֶן יִשְׂרָאֵל אִישׁ אִישׁ לֹא־הָלִיוּ יִשְׂרָאֵל : ... (טו) וַיִּבְאוּ וַיִּצְרוּ עָלָיו בְּאֵבֶלָה בֵּית הַמַּעֲכָה וַיִּשְׁפְּכוּ סִלְלָה אֶל הָעִיר וַתַּעֲמִד פַּחַל וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אֵת יוֹאֵב מִשְׁחִיתָם לַהֲפִיל הַחוּמָה : (טז) וַתִּקְרָא אִשָּׁה חַכְמָה מִן הָעִיר שְׁמִעוֹ שְׁמִעוֹ אָמְרוּ נָא אֵל יוֹאֵב קָרֵב עַד הִנֵּה וְאֶדְבָּרָה אֵלֶיךָ : (יז) וַיִּקְרַב אֵלֶיהָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַאֲתָה יוֹאֵב וַיֹּאמֶר אָנִי וַתֹּאמֶר לוֹ שְׁמִע דְּבָרֵי אֲמַתְךָ וַיֹּאמֶר שְׁמִע אֲנִיכִי : (יח) וַתֹּאמֶר לֵאמֹר דְּבַר יְדָבְרוּ בְּרֵאשֵׁינָה לֵאמֹר שְׂאֵל יִשְׂאֵלוּ בְּאֵבֶל וְכֵן הִתְמוּ : (יט) אֲנִיכִי שְׁלָמִי אָמוּנִי יִשְׂרָאֵל אַתָּה מִבְּקִשׁ לְהַמִּית עִיר וְאִם בְּיִשְׂרָאֵל לְמָה תִּבְלַע נַחֲלַת יְקִיָּק : פ (כ) וַיַּעַן יוֹאֵב וַיֹּאמֶר חֲלִילָה חֲלִילָה לִי אִם אֲבִלַע וְאִם אֲשַׁחִית : (כא) לֹא כֵן הַדָּבָר כִּי אִישׁ מֵהָר אֶפְרַיִם שֶׁבַע בֶּן בְּכָרִי שָׁמוֹ נָשָׂא יָדוֹ בְּמֶלֶךְ בְּדוֹד תַּנְנוּ אֹתוֹ לְבָדוֹ וְאַל־כֹּה מַעַל הָעִיר וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֵל יוֹאֵב הִנֵּה רֵאשׁוֹ מִשְׁלַךְ אֵלֶיךָ בְּעַד הַחוּמָה : (כב) וַתְּבוֹא הָאִשָּׁה אֵל כָּל הָעָם בַּחֲכָמָתָהּ וַיִּכְרַתוּ אֶת רֵאשׁ שֶׁבַע בֶּן בְּכָרִי וַיִּשְׁלְכוּ אֵל יוֹאֵב וַיִּתְקַע בְּשׁוֹפָר וַיַּפְצוּ מַעַל הָעִיר אִישׁ לֹא־הָלִיוּ וַיּוֹאֵב שָׁב יְרוּשָׁלַם אֵל הַמֶּלֶךְ : ס

תוספתא מסכת תרומות (ליברמן) פרק ז הלכה ב

סיעה של בני אדם שאמרו להם גוים "תנו לנו אחד מכם ונהרגהו ואם לאו הרי אנו הורגין את כולכם" יהרגו כולן ואל ימסרו להן נפש אחת מישראל. אבל אם ייחדוהו להם כגון שייחדו לשבע בן בכרי יתנו להן ואל יהרגו כולן. אמר ר' יהודה במי דברים אמוי בזמן שהוא מבפנים והן מבחוץ אבל בזמן שהוא מבפנים והן מבפנים הואיל והוא נהרג והן נהרגין יתנוהו להן ואל יהרגו כולן וכן הוא אומי ותבא האשה אל כל העם בחכמתה וגוי אמרה להן הואיל והוא נהרג ואתם נהרגין תנוהו להם ואל תהרגו כולכם. ר' שמעון אוי כך אמרה להם 'כל המורד במלכות בית דוד חייב מיתה [וכך מסביר למה מותר למסור שבע בן בכרי].

תלמוד ירושלמי מסכת תרומות פרק ח דף מו טור ב/ה"ד

הלכה י' : ... סיעות בני אדם שהיו מהלכין בדרך ופגעו להן גוים ואמרו תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותנו ואם לאו הרי אנו הורגין את כולכם אפילו כולן נהרגין לא ימסרו נפש אחת מישראל. ייחדו להן אחד כגון שבע בן בכרי ימסרו אותו ולא ייהרגו. אמר רבי שמעון בן לקיש "הוא שיהא חייב מיתה כשבע בן בכרי." ורבי יוחנן אמר "אף על פי שאינו חייב מיתה כשבע בן בכרי [אפי' אינו חייב מיתה ימסרוהו להם כיון דייחדוהו - שו"ת ב"ח (ישנות) מג]." עולא בר קושב תבעתיה מלכותא [מוחרם ע"י המלך]. ערק ואזל ליה ללוד גבי [קם והלך ללוד אצל] רבי יושוע בן לוי. אתון ואקפון מדינתא [באו אנשי המלך והקיפו העיר]. אמרו להן "אין לית אתון יהבין ליה לן [אם אתם למוסרים אותו לנו] אן מחרבין מדינתא [נחריב העיר]. סלק גביה רבי יהושע בן לוי ופייסיה ויהביה לון [ר' יהושע שכנעה אותו למסור את עצמו]. והוה אליהו זכור לטוב יליף מיתגלי עלוי ולא איתגלי וצם כמה צומין ואיתגלי עלוי. אמר ליה ולמסורות אני נגלה?! אמר ליה ולא משנה עשיתי [הרי לא על פי ברייתא עשיתי?!] אמר ליה : [והאם] זו משנת החסידים?

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ה הלכה ה

נשים שאמרו להם עובדי כוכבים תנו לנו אחת מכן ונטמא אותה ואם לאו נטמא את כולכן יטמאו כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל, וכן אם אמרו להם עובדי כוכבים תנו לנו אחד מכם ונהרגנו ואם לאו נהרוג כולכם, יהרגו כולם ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל, ואם יחדוהו להם ואמרו תנו לנו פלוני או נהרוג את כולכם, אם היה מחוייב מיתה כשבע בן בכרי יתנו אותו להם, ואין מורין להם כן לכתחלה, ואם אינו חייב מיתה יהרגו כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל.

בית יוסף יורה דעה סימן קנז אות א ד"ה כל העבירות

תנן בפ"ח דתרומות (מ"ב) נשים שאמרו להן גוים תנו לנו אחת מכם ונטמא וכו' וגרסינן עלה בירושלמי (סוף ה"ד) תני סיעת בני אדם ... ומשמע דהלכה כרבי יוחנן וכן נראה מדברי רבינו שמשון בפירוש המשנה ומדברי הר"ן במסכת יומא (ד. ד"ה ומיהו) וכתבו דהוא הדין לנשים שאמרו להן גוים תנו לנו אחת מכם ונטמא וכו' שאם יחדוהו להם יתנו אותה ואל יטמאו כולן. אבל הרמב"ם בפ"ה מהלכות יסודי התורה (ה"ה) פסק כריש לקיש וצריך טעם למה דהא בכל דוכתא קיימא לן (יבמות לו.) הלכה כרבי יוחנן לגבי ר"ל. ואפשר דפשט לישנא כוותיה דריש לקיש דייקא טפי: וגרסינן תו בירושלמי (שם) עולא בר קסרי ... משמע דאע"ג דמדינא שרי מכל מקום מדת חסידות הוא שלא לעשות כן ומפני כך כתב הרמב"ם בפ"ה מהלכות יסודי התורה (ה"ה) שאם יחדוהו והוא חייב מיתה יתנוהו להם ואין מורין להם כן לכתחלה:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קנז

... הגה: ... עובדי כוכבים שאמרו לישראל: תנו לנו אחד מכם ונהרגנו, לא יתנו להם אחד מהם אלא א"כ יחדוהו ואמרו: תנו לנו פלוני. (משנה פ' ח' דתרומות והרמב"ם פ"ה מהלכות יסודי התורה). ויש אומרים דאפילו בכה"ג אין למסרו, אא"כ חייב מיתה כשבע בן בכרי. (ב"י בשם רש"י ורי"ף).

כסף משנה הלכות יסודי התורה פרק ה הלכה ה

וכן אם אמרו להם וכו'. בירושלמי על אותה משנה דבסמוך תניא סיעת בני אדם המהלכים בדרך ... וזו משנת חסידים היא. ופסק רבינו כר"ל אע"ג דמן הסתם לא קיי"ל כוותיה [כמונן] לגבי דרי יוחנן, משום דהוי ספק נפשות ולהחמיר דלא ימסרוהו בידי העובדי כוכבים. ועוד דמתניתא מסייעא ליה דקתני כשבע בן בכרי משמע כשחייב מיתה כמותו דוקא ומקרא איכא למידק הכי שאלי"כ למה ליה ליואב למימר נשא יד במלך בדוד כלומר והרי הוא חייב מיתה משמע דאי לאו הכי לא היו רשאים למוסרו לו, וסובר רבינו דהוא בר נש דריב"ל היה חייב מיתה כשבע בן בכרי ואפ"ה לא איתגלי ליה אליהו מפני שמסרו וא"ל "וזה משנת חסידים היא?" אלמא דלכתחילה אין מורים כן:

ט"ז יורה דעה סימן קנז ס"ק ז

(ז) תנו לנו אחד כו'. - הכי איתא בתוספתא ומסיים בה אא"כ יחדוהו כשבע בן בכרי ובירושלמי פליגי בה ר"ל ורבי יוחנן ר"ל ורבי יוחנן ר"ל ורבי יוחנן ר"ל והוא שחייב מיתה כשבע בן בכרי ור"י ס"ל אע"פ שאין חייב מיתה והרמב"ם פרק ה' מהלכות יסודי התורה פסק כר"ל ותמה ב"י למה לא פסק כר"י דקיימא לן כוותיה לגבי ר"ל בכל דוכתי וראיתי בהג"ה מיימונית שהקשה ג"כ הכי וכו' שמהר"ם הביא לו ראיה לרמב"ם ממ"ש בהג"ה למעלה, ונראה שהראיה היא ממה דאיתא בירושלמי עולא בר קשבי תבעתיה מלכא ערק ואזיל לגבי ריב"ל והב"י הביאו כאן, והיינו שיש לדקדק בו מאי חטאו של ריב"ל שנסתלק אליהו מעליו ומהיכן היה לו להרגיש ולראות שלא לסמוך על המתניתין שהיא מפורשת, דאם כן בכל יום לא נדע על מה לסמוך. ונראה שאליהו היה מגלה לו כאן שיש במתני' בי פירושים דהיינו או כר"ל או כר' יוחנן, אם דוקא חייב מיתה או לאו, וההוא גברא לא היה חוטא כשבע בן בכרי והיה ריב"ל פוסק כר"י והוכיחו אליהו ז"ל דהוא משנה כמשמעות' לאו משנת חסידים אלא כל חסיד יהיה מורא על ראשו שמא כר"ל דמספיקא אזלין להקל בנפשות ולא מסרינן נפש על פי זה חש לה הרמב"ם ופסק גם כן כר"ל אלא דעדיין קשה למה פסק הרמב"ם אפי' אם הוא חייב מיתה אפי' אין מורין כן והיינו מכח ההיא דאליהו וצ"ל דשם מייירי שההוא גברא היה חייב מיתה ואפ"ה הוכיחו אליהו וכ"פ בכסף משנה ואם כן הדרה קושיא שלי לדוכתי: למה נענש ריב"ל ותו מה היה לו לעשות חסידות וכי היה לו להניח להרוג כל ישראל ח"ו מכח חסידות?! ונראה לי שעיקר החטא היה במה שריב"ל עצמו הלך ומסרו והיה לו להניח הדבר ביד המון העם שיעשו מה שירצו וממילא היו מוסרים אותו והוא לא היה לו לומר כלום ועל זה אמר אליהו לאו משנת חסידים היא כלומר שלא על החסידים נשנה כן שהם בעצמם יעשוהו אלא יניחו הדבר כמות שהוא. ועל כן פסק הרמב"ם שאין מורין כן לכתחלה אלא יניחו הדבר וכמו שירצו יעשו זהו נ"ל נכון בפ"י הירושלמי וברמב"ם. ולענין הלכה יש לנו לפסוק כן כר"ל ולא ימסרוהו אא"כ חייב מיתה כשבע בן בכרי כדעה השניה שהביא רמ"א כאן וכן פסק מו"ח ז"ל:

שו"ת ב"ח (ישנות) סימן מג [יואל סירקיש, 1640-1561, פולין]

ואעפ"י דהרמב"ם כתב דאין מורין כד לכתחילה נראה דאין זה אלא דווקא כשואלין בפירוש להרגו וכעובדא דריב"ל דא"ל אליהו דלאו משנת חסידים היא דפירשו להרמב"ם דמוטב הי' שיהיה ע"י אחר ולא ע"י ריב"ל כדפרישי' וטעמו לומר דכיון דריב"ל בעל הוראה היה הנה כשעושה כן הרי הוא מורה כד לעשות לכתחילה דממנו ילמדו לעשות כן אבל אם היה ע"י אחר לא היו לומדין ממנו להורות כד לעשות לכתחילה. דאיכא למימר דדוקא התם דשאלוה להרגו בפירוש הוא דאין מורין כן אבל בסתם שאלה דאפשר דלא באו להרגו ובנ"ד דאפשר שדעת השרים לברר וללבן האמת: ... ולפי זה כיון דליכא ודא-שאלת-הריגה שפיר יכולין למוסרו ואין עובר בזה אמשנת חסידים:

...
וראייה ברורה לזה מהא דאיתא בב"ר פצ"ד תני' בשעה שעלה נ"י = נבוכדנצר = לכבוש את יהויקים עלה וישב בדפני של אנטיוכיא ירדה סנהדרי גדולה לקראתו א"ל הגיע זמנו של בית הזה ליחרב א"ל לאו אלא מלך יהויקים מרד בי תנו אותו לי ואני אלך אתון ואמרון ליהויקים נ"י בעי לך א"ל וכך עושין דוחין נפש מפני נפש לא כן כתי' לא תסגיר עבד אל אדוניו א"ל לא כד עשה זקיןך לשבע ב"ב הנה ראשו מושלך עליך בעד החומה כיון שלא שמע להן עמדו ונטלוהו ושלשלו אותו ופייליה ע"כ דיש להקשות: וכי אפשר דסנהדרי גדולה יעברו אהא דקאמר אליהו ז"ל לריב"ל וכי "משנת חסידים היא"?! ... הניחא בעובדא דשבע ב"ב גופי' דכיון דהוה חייב מיתה בדין תורה [ז"א ע"פ הלכה] כדקאמר כל המוריד במלכות ב"ד חייב מיתה שפיר מורין כן לכתחילה אבל עובדא דריב"ל דלא היה חייב מיתה בדין תורה אלא בדיניהם דמלכותא ... ומה שנראה לפי ע"ד הוא דסנהדרי גדולה לא הוה ידעו בבירור דנ"י קבעו ליה ליהויקים למיקטליה דשמא לא קבעי ליה אלא לחבשו בבית האסורים ...

שו"ת ב"ח (ישנות) סימן מג

ונמצא לפי זה ג' חלוקים הם:

- (א) אחד אם חייב מיתה בד"ת כשבע ב"ב שרי לכתחילה.
- (ב) אם אינו חייב מיתה בד"ת אלא בדיניהם ושאלוהו להורגו לאו משנת חסידים היא ואין מורין כד לכתחילה.
- (ג) אם שאלוהו בסתם שימסרוהו להם ולא נודע דעתם אם להרגו אם לאו אם בדיניהם שימסרו להם יכולין למוסרו להן ומורין כד לכתחילה:

ישעיהו פרק מט

(כב) כה אמר אדני יקוק הנה אשא אל גוים ידי ואל עמים ארים נסי והביאו בנך בחצן ובגתך על קתף תנשאנה: ... (כה) כי כה אמר יקוק גם שבי גבור יקח ומלקוח עריץ ימלט ואת ריבך אנכי אריב ואת בנך אנכי אושיע: (כו) והאכלתי את מונך את בשרם וכעסיס דמם ישפרון וידעו כל בשר כי אני יקוק מושיעך וגאלך אביר יעקב: ט

22 Thus saith the Lord GOD: Behold, I will lift up My hand to the nations, and set up Mine ensign to the peoples, and they shall bring thy sons in their bosom, and thy daughters shall be carried upon their shoulders. ... 25 But thus saith the LORD: Even the captives of the mighty shall be taken away, and the prey of the terrible shall be delivered; and I will contend with him that contendeth with thee, and I will save thy children. 26 And I will feed them that oppress thee with their own flesh; and they shall be drunken with their own blood, as with sweet wine; and all flesh shall know that I the LORD am thy Saviour, and thy Redeemer, the Mighty One of Jacob.

הא דאמר שמואל: מלכותא דקטלא חד משיתא בעלמא לא מיענשא

רש"י מסכת שבועות דף לה עמוד ב

דקטלא חד משיתא - באנגריא דעבודת המלך.

תוספות מסכת שבועות דף לה עמוד ב

דקטלא חד משיתא בעלמא כו' - בהוצאת למלחמת הרשות קאמר.

ט"ז יורה דעה סימן קנז ס"ק ח

(ח) חייב מיתה כשבע בן בכרי. - נראה דלהכי נקטיה כשבע בן בכרי דאע"פ דבדין תורה לא היה חייב מיתה אלא מצד חוק המלכות שמרד בדוד מ"מ מוסרין אותו אם יחדוהו ומינה אף בזמנינו מי שפושע ומורד במלכות שלו מוסרין אותו וה"ה בשאר עבירות שאחד מוחזק בהם כגון עוסק בזיופי' או שאר דברים שיש בהם סכנה פשיטא שמוסרין אותו ומן הראוי למסור אותו אפי' אם לא יחדוהו כיון שהוא כמו רודף לשאר ישראל ע"י מעשיו הרעים שעושה בפשיעה ... :

שו"ת ב"ח (ישנות) סימן מג

... ומעתה נבא לנדון דידן והוא כי נראה מבואר כי כל מה שמבקשים המעללים/המעלילים/ מן הקהל כשמייחדים לפלוני ואומרים תן לנו אותו ונעשה בו כך וכך או אתם תכנסו לעונש זה תחתיו בין שאותה שאלה היא שאלת הריגה בין שאלת ייסורים ועונשים שאינה של מיתה או שאלת ממון בלבדה, הנה אם אותו יהודי חייב בכך ע"י מעשיו שעשה כנגד הגוים יכולין למוסרו אותו בידי גוים וכסברת הרמב"ם אליבא דר"ל דמאחר דאיהו גרם לנפשי' ע"י מעשיו אין אנו נתפסין עליו ...

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ה

הלכה ו

כענין שאמרו באונסין כך אמרו בחלאים, כיצד מי שחלה ונטה למות ואמרו הרופאים שרפואתו בדבר פלוני מאיסורין שבתורה עושין, ומתרפאין בכל איסורין שבתורה במקום סכנה חוץ מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכת דמים שאפילו במקום סכנה אין מתרפאין בהן, ואם עבר ונתרפא עונשין אותו בית דין עונש הראוי לו.

הלכה ז

ומנין שאפילו במקום סכנת נפשות אין עוברין על אחת משלש עבירות אלו שנאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך אפילו הוא נוטל את נפשך, והריגת נפש מישראל לרפאות נפש אחרת או להציל אדם מיד אנס, דבר שהדעת נוטה לו הוא שאין מאבדין נפש מפני נפש, ועריות הוקשו לנפשות שנאמר כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה.

הלכה ח

במה דברים אמורים שאין מתרפאין בשאר איסורים אלא במקום סכנה, בזמן שהן דרך הנאתן כגון שמאכילין את החולה שקצים ורמשים או חמץ בפסח או שמאכילין אותו ביוה"כ, אבל שלא דרך הנאתן כגון שעושין לו רטיה או מלוגמא מחמץ או מערלה, או שמשקין אותו דברים שיש בהן מר מעורב עם אסורי מאכל שהרי אין בהן הנאה לחיך הרי זה מותר ואפילו שלא במקום סכנה, חוץ מכלאי הכרם ובשר בחלב שהן אסורים אפילו שלא דרך הנאתן, לפיכך אין מתרפאין מהן אפילו שלא דרך הנאתן אלא במקום סכנה.

הלכה ט

מי שנתן עינו באשה וחלה ונטה למות ואמרו הרופאים אין לו רפואה עד שתבעל לו, ימות ואל תבעל לו אפילו היתה פנויה, ואפילו לדבר עמה מאחורי הגדר אין מורין לו בכך וימות ולא יורו לדבר עמה מאחורי הגדר שלא יהו בנות ישראל הפקר ויבואו בדברים אלו לפרוץ בעריות.

טור יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קנז

כל העבירות חוץ מעכו"ם וגילוי עריות וש"ד שאומר לו לאדם שיעבור עליהם או יהרג אם הוא בצנעא אם ירצה יעבור ואל יהרג ואם ירצה להחמיר על עצמו וליהרג רשאי ואם הוא בפרהסיא חייב ליהרג ולא יעבור בד"א שהעכו"ם עובד אליל מכוון להעבירו על דת אבל אם אינו מכוון אלא להנאתו יעבור ואל יהרג ובשעת השמד אפי' על מנהג בעלמא שנהגו אם באים להעביר עליה יהרג ואל יעבור ובעכו"ם ובג"ע ושפיכות דמים אפי' בצנעא יהרג ואל יעבור ואפי' אין העכו"ם עובד אליל מכוון להעבירו על דת אלא להנאתו. אסור לאדם לומר שהוא עכו"ם כדי שלא יהרגוהו דכיון שאומר שהוא עכו"ם הרי מודה לדתם וכופר בעיקר אבל מי שנתחייב מיתה ומציל עצמו במה שבורח לבית אליל כתב א"א הרא"ש ז"ל שיכול לברוח לתוכה ואין בזה משום מודה באליל: